

ВИСНОВОК

наукового керівника щодо дисертації Аккая Катерини Олексіївни «Професійна ідентичність як фактор позитивного функціонування особистості студентів», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 – Психологія, та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану дисертації

Аккая Катерина Олексіївна закінчила у 2019 році Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, здобувши ступінь магістра з психології, а в 2020 р. вступила на програму підготовки докторів філософії за спеціальністю за спеціальністю 053 – Психологія факультету психології. З лютого 2022 року вона суміщала навчання у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна з роботою на посаді викладача кафедри загальної психології.

Під час виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану Аккая Катерини Олексіївни показала себе як відповідальна та працездатна дослідниця. Вона сумлінно виконувала усі етапи роботи, показала здатність до творчого мислення. В процесі роботи над дисертацією Аккая К.О. значно підвищила рівень навичок роботи з літературними джерелами та оформленню результатів наукових досліджень, опанувала методи багатомірного аналізу даних у програмних пакетах JASP та R, оволоділа методами моделювання структурними рівняннями. Виконавши обсяг дисертаційної роботи, Аккая К.О здобула необхідні компетентності наукового дослідника, вона володіє методологією проведення досліджень, здатна розв'язувати комплексні проблеми в психологічній сфері, використовувати новітні методи наукового пошуку, досягати наукових результатів, що створюють нові знання.

Дисертаційна робота Аккая К.О. є самостійною завершеною роботою, яка містить науково обґрунтовані теоретичні положення та практичні рекомендації щодо ролі професійної ідентичності в підтримці позитивного психологічного функціонування (психологічного благополуччя) особистості на етапі оволодіння базових професійних компетентностей. Актуальність обраної дисертанткою теми дослідження обумовлена одного боку, – суспільним запитом, а з іншого – фактичною відсутністю емпіричних досліджень спрямованих на виявлення механізмів впливу професійної ідентичності на позитивне функціонування особистості студента.

Метою дисертаційної роботи є виявлення структури становлення професійної ідентичності та механізмів її впливу на позитивне функціонування

особистості студента. Аккая К.О. вдалося досягти поставленої мети і розв'язати обумовлені нею задачі.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і практичних рекомендацій, викладених у роботі, підтверджується застосуванням широкого спектру релевантних завданням теоретичних та емпіричних методів дослідження. Також у роботі використано моделювання структурними рівняннями для побудови моделей впливу процесів професійної ідентичності на психологічне благополуччя.

Серед ключових результатів дослідження, що характеризуються різним рівнем наукової новизни, слід відзначити такі:

- побудовано та емпірично верифіковано моделі впливу процесів професійної ідентичності на рівень суб'єктивного благополуччя особистості, за якими вплив процесів професійної ідентичності на суб'єктивне благополуччя опосередкований такими особистісними характеристиками, як осмисленість життя, самовідчуження, пошук сенсу та автентичне життя;
- зафіксовано позитивну роль формування прихильності до професійного вибору, ідентифікації з нею, дослідження професійних альтернатив та поглибленого дослідження професії у збільшенні пошуку сенсу та осмисленості і цілеспрямованості життя, почуття контролю та автентичності поведінки, та негативну роль професійних сумнівів шляхом збільшення самовідчуження й залежності від думок оточення, зниження осмисленості життя та почуття контролю;
- встановлено унікальний внесок кожного процесу професійної ідентичності в суб'єктивне благополуччя студента, а саме провідний негативний вплив сумнівів щодо свого професійного вибору, опосередкований зниженням осмисленості життя та підвищенням самовідчуження, двозначну роль поглибленого дослідження – пряму негативну та опосередковану позитивну через підвищення осмисленості, позитивний опосередкований вплив формування прихильності через підвищення осмисленості, позитивну роль розширеного дослідження при послідовному опосередкуванні пошуком сенсу та осмисленістю життя або зниженням самовідчуження, а також через підвищення автентичності самовиразу та наступне зниження самовідчуження, здебільшого позитивну роль ідентифікації із прихильністю через збільшення суб'єктивного контролю та подальшого підвищення осмисленості та зниження самовідчуження.

У своїй сукупності наведені результати зумовлюють новизну дослідження.

Результати дослідження мають практичну цінність. Валідизований багатовимірний опитувальник щодо вивчення професійної ідентичності показав себе як надійний інструмент, що дозволяє оцінити розвиток професійної ідентичності та може бути використаний в практиці психологічного супроводу та психодіагностики. Отримані емпіричні дані можуть застосовуватися для розробки практичних рекомендацій щодо формування професійної ідентичності та підвищення позитивного функціонування студентів у роботі практичних психологів. Матеріали дисертаційного дослідження використовуються в процесі підготовки фахових психологів Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна в рамках навчальних дисциплін: «Психологія кар'єри», «Психологія праці та організаційна психологія», «Психологія особистості».

Наукові результати, висновки та рекомендації дисертаційної роботи знайшли відображення у науково-дослідній роботі кафедри загальної психології, що виконувалася за участі автора: «Роль особистісних ресурсів в навчальній та професійній діяльності». Особистий внесок автора в розробку цієї теми полягає у висвітленні теоретико-методичних засад вивчення особистісних ресурсів психологічного благополуччя в контексті невизначеності, україномовної адаптації методики для вивчення професійної ідентичності.

Результати дисертаційної роботи опубліковано у восьми наукових працях, з яких чотири статті опубліковано у наукових фахових виданнях, включених до переліку, затвердженого МОН України.

Зміст опублікованих праць відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України. Основні положення дисертаційної роботи розглянуто та схвалено на п'яти міжнародних та Всеукраїнських науково-практичних конференціях, за підсумками яких було опубліковано матеріали чи тези доповідей.

Зміст опублікованих праць у повній мірі розкриває сутність результатів проведеного дослідження.

За роки навчання на програмі підготовки докторів філософії за спеціальністю 053 – Психологія дисертантка набула досвід розробки та реалізації проектів у сфері психології; пройшла низку програм навчання.

Слід відмітити, що здобувачка займає активну фахову громадянську позицію, є куратором академічної групи студентів, брала участь у засіданнях робочої групи з удосконалення освітньо-професійної програми «Психологія»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. За свої позитивні особистісні та професійні якості користується повагою серед колег.

Аккая Катерина Олексіївна має високі фахові знання, педагогічний хист, розвинені здібності до наукових досліджень, зокрема: володіє сучасними теоріями та концепціями у сфері психології; вміє здійснювати критичний аналіз, узагальнювати результати наукових досліджень у галузі психології; продемонструвала вміння організовувати та проводити оригінальні наукові дослідження, що створюють нові знання для розв'язання актуальних проблем теорії та практики; демонструє навички гнучкого мислення, наукової комунікації, презентації та оприлюднення результатів наукових досліджень. У процесі проведення наукових досліджень, оприлюднення та впровадження їх результатів продемонструвала високий рівень етичних міркувань та академічної доброчесності.

Наведене вище дозволяє стверджувати, що Аккая Катерина Олексіївна є сформованим науковцем. Дисертантка у повному обсязі виконала індивідуальний навчальний та індивідуальний науковий плани. Підготовлена нею дисертаційна робота на тему «Професійна ідентичність як фактор позитивного функціонування особистості студентів» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, має високий теоретичний та практичний рівень; відповідає вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 року, №167), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 року, №40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій раді з подальшим присудженням ступеня доктора філософії з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 – Психологія.

Науковий керівник
доктор психологічних наук,
доцент, завідувач кафедри
загальної психології
факультету психології
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна

Валерій ОЛЕФІР

Підпис Валерія Олефіра засвідчую,
начальник відділу кадрів
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна

Олена ГРОМИКО